

Голові спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03
Національного університету цивільного захисту
України, заслуженому працівнику освіти,
д.держ.упр., професору С.М. Домбровській

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора Антонової Людмили Володимирівни на дисертаційну роботу Крихтіної Юлії Олександрівни на тему: «Механізми формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі України», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Аналіз результатів дисертаційної роботи Крихтіної Юлії Олександрівни дає змогу сформулювати наступні узагальнені висновки щодо актуальності, особливостей, логічної структури, наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки дослідження, основні положення якого подані до захисту.

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою.

В сучасних умовах реалізації заходів, спрямованих на досягнення глобальних Цілей сталого розвитку одним з ключових факторів соціально-економічного розвитку будь-якої країни є забезпечення стійкого розвитку транспортної галузі. Цілі сталого розвитку є невід'ємною частиною Порядку денного до 2030 року, що є офіційною декларацією, прийнятою членами ООН і є глобальним планом дій для досягнення стійкості у всіх країнах. Уряд України, поряд з урядами багатьох інших держав, узяв на себе зобов'язання щодо реалізації Цілей сталого розвитку із огляду на національні особливості, можливості й рівні розвитку, враховуючи національні стратегії та пріоритети.

Саме тому подальший розвиток України, як конкурентоспроможного учасника світових економічних відносин вимагає інтенсифікації інвестиційно-інноваційних процесів, інтелектуалізації праці, надання провідної ролі високотехнологічним сферам матеріального виробництва, до яких в повній мірі можна віднести і транспортну галузь. У цих умовах особливої актуальності набувають питання формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі, як необхідної передумови забезпечення сталого розвитку України, особливо в умовах воєнного стану, запровадженого в країні у зв'язку з російською військовою агресією.

Актуальність теми дослідження Крихтіної Ю.О. зумовлена недостатнім ступенем розробки теоретико-методологічних підходів до державної політики розвитку транспортної галузі, з одного боку, та важливістю результатів науково-прикладних розробок щодо забезпечення конкурентного розвитку транспортної галузі на інноваційно-інвестиційних засадах, з іншого, що свідчить про

необхідність подальшого системного дослідження визначеної наукової проблематики.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Зміст дисертації, структура та виклад теоретико-методологічних розробок свідчать про завершеність наукового дослідження, в якому розв'язано задекларовану автором актуальну наукову проблему. За результатами детального вивчення матеріалів, можна дійти висновку, що основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, які викладені у дисертації Крихтіної Ю.О. є логічними та послідовними.

Всі положення наукової новизни є обґрунтованими, доведеними та достовірними. Достовірність розроблених теоретичних положень дисертації підтверджена впровадженнями в практичну діяльність. Зокрема здобувачем:

- запропоновано теоретико-методологічний підхід, який полягає у необхідності зміни парадигми позиціонування транспортної галузі, як галузі суспільного виробництва, яка покликана лише задовольняти потреби населення та суспільного виробництва в перевезеннях та переходу до концепції формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі, яка полягає в необхідності врахування її визначальної ролі у питаннях забезпечення національної безпеки в сучасних умовах (опосередковано транспортна галузь впливає на усі складові національної безпеки – політичну, військову, громадську, економічну, антитерористичну, інформаційну, енергетичну, соціальну, продовольчу, екологічну тощо) і визнання транспортної галузі суб'єктом забезпечення національної безпеки шляхом відповідного перегляду чинного законодавства України;

- обґрунтовано необхідність створення Державного аналітичного центру з питань розвитку транспортної галузі України – установи, відповідальної за збір та аналіз статистичних даних у зазначеній галузі, яка забезпечуватиме наявність необхідних даних та актуальної інформації для формування та обслуговування національної транспортної моделі та інтелектуальних транспортних систем на регіональному та місцевому рівнях, буде джерелом інформації для проведення системного аналізу інформації відповідними інституціями та відповідальними особами, які формують державну політику та приймають державно-управлінські рішення з питань розвитку транспортної галузі з урахуванням всіх складових, напрямків та аспектів: політичного, військового, інтеграційного, економічного, соціального, безпекового, екологічного, кліматичного тощо;

- удосконалено науково-теоретичні підходи щодо напрямів трансформації державної політики розвитку транспортної галузі в умовах європейської інтеграції України шляхом адаптації національного законодавства до європейських практик, а саме: лібералізація транспортних перевезень з метою покращення і прискорення логістики між Україною та ЄС, що надзвичайно важливо в умовах блокади українських морських портів і критичної залежності національної економіки від стабільної логістики на європейському кордоні; відповідності принципам «Європейської Зеленої Угоди» («European Green Deal»)

через розробку Українського зеленого курсу, який визначить ціль із досягнення кліматичної нейтральності країни з урахуванням її особливостей та спроможностей, в тому числі в транспортній галузі; адаптації національного законодавства до європейських норм згідно з Угодою про асоціацію, яка передбачає імплементацію Україною технічних регламентів Європейського Союзу у межах завдань для сектору «Транспорт, транспортна інфраструктура, поштові та кур'єрські послуги»;

– дістало подальшого розвитку систематизація концептуальних підходів щодо функцій та особливостей формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі в зарубіжних країнах (нормативно-адміністративна функція передбачає формування законодавчих основ, стандартизацію та сертифікацію технічних та безпекових параметрів національних транспортних моделей (інтелектуальних транспортних систем); організаційно-координуюча функція держави передбачає створення інституційної основи для розробки та координації їх подальшого розвитку; інвестиційно-інноваційна функція передбачає розробку та реалізацію галузевих (підгалузевих) та інфраструктурних проєктів, створення інвестиційно привабливого середовища з метою залучення інвестицій; стимулююча функція передбачає підтримку галузевих НДДКР та соціально-орієнтованих проєктів у сфері громадського транспорту (пільгові тарифи, адресна допомога тощо), залучення приватного капіталу на умовах державно-приватного партнерства (пільгові кредити, податкові пільги, державні гарантії тощо)), що дозволило розробити практичні рекомендації щодо напрямів удосконалення відповідних механізмів формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі України з метою їх адаптації до європейських стандартів та передових світових практик.

3. Теоретико-методологічна та практична значущість результатів дисертаційного дослідження.

Дисертантом розроблено та обґрунтовано теоретичні і методологічні положення, практичні рекомендації щодо нового вирішення наукової проблеми удосконалення державної політики розвитку транспортної галузі, що охоплює одночасно різноманітні безпекові, економічні, соціальні та екологічні чинники, перешкоди та фактори впливу на рівень розвитку транспортної галузі, корегування загальних і специфічних вимог щодо удосконалення механізмів державного впливу в зазначеній сфері.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає у подальшому розвитку основ сучасної теорії державного управління при обґрунтуванні нової парадигми відносно застосування системно-універсальних концептуальних підходів до стратегії формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі України.

Встановлено та уточнено сутність та зміст важливих категоріальних понять, зокрема: «державна політика», «механізм державного управління», «транспортна галузь» в контексті необхідності розкриття сутності та змісту наукових дефініцій «державна політика розвитку транспортної галузі» (С. 82-83) та «механізм формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі» (С. 140).

Практичне значення дослідження полягає в тому, що теоретичним положенням та висновкам, отриманим в цьому процесі на основі теоретичних узагальнень і розробленої авторської концепції державної політики розвитку транспортної галузі надано форму відповідних практичних рекомендацій щодо напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі та можливості їх застосування в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, що сприятиме сталому розвитку держави та забезпеченню національної безпеки України в сучасних умовах.

4. Відповідність дисертації паспорту спеціальності.

Дисертація Крихтіної Ю.О. на тему: «Механізми формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі України» відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, а саме наступним пунктам паспорта спеціальності:

- теоретико-методологічні засади розроблення та функціонування механізмів державного управління: категорії, закономірності, принципи, методи, концепції, моделі, системи, класифікація.
- цілі, завдання, функції держави, стратегії її розвитку як чинники формування та функціонування механізмів державного управління;
- організаційний, правовий, ресурсний і інші види механізмів державного управління.

5. Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. За результатами вивчення авторського доробку в опублікованих працях можна засвідчити наступне: опубліковані дисертантом матеріали у достатній мірі відображають основні положення та наукові розробки дисертації.

Основні результати дисертаційної роботи розкрито в 55 наукових працях, із них: 1 – одноосібна монографія; 2 – колективні монографії; 16 – статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України; 6 – статті у наукових періодичних виданнях інших держав із наряду, з якого підготовлено дисертацію (в т.ч. 3 статті проіндексовані у міжнародній наукометричній базі даних Web of Science); 7 – публікації в інших наукових виданнях; 23 – тези доповідей, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Реферат висвітлює основні розділи дисертаційної роботи та отримані в ній наукові результати.

Зазначене вище та вивчення наукових праць Крихтіної Ю.О. дозволяє зробити висновок, що основні результати дисертаційного дослідження достатньо повно оприлюднені до захисту дисертації.

6. Відповідність дисертації встановленим вимогам. Структура і зміст дисертаційної роботи логічно й послідовно пов'язані між собою. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, як із погляду сучасних науково-теоретичних досліджень, так і з

позицій практичної реалізації, є достатнім.

Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, який нараховує 412 найменувань. Дослідження викладене на 455 сторінках із яких 407 сторінок основного тексту. Дисертація містить 49 рисунків та 5 таблиць.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Дисертаційне дослідження виконане на достатньо високому теоретико-методологічному рівні, але мають місце окремі дискусійні положення та зауваження, а саме:

1. В першому розділі роботи: «Науково-теоретичні основи державної політики розвитку транспортної галузі» дисертант слушно розглядає сутність та зміст наукових категорій «розвиток» та «розвиток транспортної галузі» (С. 75-77), як об'єкту державної політики, що є цілком логічним, враховуючи тему дисертаційного дослідження. Однак в другому розділі дисертації: «Методологічні засади механізмів формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі» здобувач недостатньо уваги приділяє розгляду наукових дефініцій «формування», «реалізація», «формування та реалізації державної політики», що було б доцільним, з огляду на сформульовану тему роботи.

2. На рисунку 2.4. дисертації «Система формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі» (С. 141) здобувачем представлені інструменти адміністративно-правового механізму, а саме: Конституція України; нормативно-правові акти: Верховної Ради, Президента, Кабінету Міністрів, міністерств і відомств, органів місцевого самоврядування. Доцільно було б навести не загальні, а конкретні інструменти адміністративно-правового механізму, які мають безпосереднє відношення до формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі України.

3. Дисертант слушно зазначає, що важливим напрямком формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі у світі є широке використання державно-приватного партнерства (С. 168). Однак потребують певної конкретизації пропозиції здобувача щодо особливостей застосування державно-приватного партнерства у питаннях подальшого удосконалення державної політики розвитку транспортної галузі України, а саме: чіткого визначення місця та ролі органів державної влади, місцевого самоврядування та приватного сектору у зазначеному партнерстві, а також змісту, особливостей та напрямків такої співпраці.

4. У третьому розділі дисертації здобувач слушно проводить аналіз сучасного рівня розвитку транспортної галузі України та здійснює оцінку результативності відповідної державної політики (С. 178-222). Однак не достатньо повним є теоретико-методологічне обґрунтування щодо того, чому за допомогою одних статистико-аналітичних показників дисертант характеризує сучасний стан розвитку транспортної галузі, а за допомогою інших визначає результативність механізмів формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі України.

5. На рисунку 5.8 дисертаційної роботи (С. 370) та на рисунку 7 реферату (С. 21) «Напрями удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі України» дисертант слушно відзначає, що сучасний стан розвитку транспортної галузі України та результативність державної політики характеризуються наявністю певних проблем та суперечностей через недосконалість механізмів її формування та реалізації, і обґрунтовує напрями удосконалення політико-інтеграційного, адміністративно-правового, соціально-економічного, інноваційно-інвестиційного, інформаційно-моніторингового механізмів. Однак не зовсім коректним є одночасне застосування зазначених механізмів для всіх представлених на рисунку підгалузей та сфер транспортної галузі.

Вважаємо за необхідне зазначити, що запропоновані для обговорення питання і рекомендації мають здебільшого дискусійний характер і суттєво не впливають на загальну високу оцінку представленої дисертаційної роботи і скоріше визначають перспективи подальшої наукової роботи здобувача.

8. Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Крихтіної Юлії Олександрівни на тему: «Механізми формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі України» є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримані нові, науково-обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують актуальну наукову проблему, що полягає в розробленні й обґрунтуванні теоретико-методологічних засад і практичних рекомендацій щодо напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі України.

За своїм змістом, актуальністю, науковою новизною, важливістю одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованістю та достовірністю, а також практичною цінністю сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота на тему: «Механізми формування та реалізації державної політики розвитку транспортної галузі України» відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, що затверджений Постановою КМУ від 17.11.2021 р., №1197, а її автор, Крихтіна Юлія Олександрівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

професор кафедри обліку і аудиту Чорноморського
Національного університету ім. П. Могили,
доктор наук з державного управління,
професор

Л.В. Антонова